

A hajó elleni rakéta alkalmazása

Hozzáadta: Bittrich
2005. február 27. Vasárnap 12:45
Utolsó frissítés 2007. december 11. Kedd 11:50

Az alábbiakban a Bolgár Haditengerészet ezredesének, Aszen N. Kojuharov alezredesnek, egy a Naval War College Review hasábjain, 1997-ben napvilágot látott rövid tanulmányának magyar fordítása olvasható. Igyekeztem a szöveget a legkérthetbben magyarosítani. Az idegen (nem latin betűs) helyesírású szavak leírásánál a Kele-Nevek Magyar Helyesírása (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1981.) c. kézikönyvet, illetve az ilyen szavak angol helyesírása nyomán valószínűleg megkezdett magyar kiejtést vettem alapul. Esetleges hozzájárulások, pontosításaim szövegletes zárlatban olvashatók. A késsőbbiekben még igyekszem a témában fordításokat, cikkeket készíteni. Illés András (Bittrich)

Aszen N. Kojuharov: A hajó elleni rakéta alkalmazása

Á

A tengeri lesvetés koncepciója napjainkra sokat fejlődhet az elsőtől, 1967-ben sikeresen alkalmazott hajó elleni rakétáknak. Ha kézelebről szemégre vesszük a tártáncot az azt mutatja, hogy ez az ísszefféggés nem valószínű, egybeesés, inkább egy, a tengeri kényy erők által alkalmazott haditengerészeti hadviselés eljárássai mentén kifejtésével jelenségek. Habár harminc év telt el azóta az említett eset óta, még manapság is komoly érdeklődés meg aziránt, hogy a rakétafejlesztés haditengerészeti hadműveletekben való szerepvállalásának kezdetét jelölő dítumnak miért szenteli a világsajtó az azt megillető figyelmet.

Az 1960-as évek elejére a szovjet hadiipar nem csak saját haditengerészeti fegyverezte fel rakétahordozó hajókka hanem megkezdte az új fegyver exportálásait a "baráti" államoknak, kéztől az Egyesült Arab Kéztársaságnak is (egy rövid átlási formáció, mely magában foglalta Egyiptomot, Szár-riát és még kévidebb ideig Jement). Mindamellet új fegyvert az arabok részéről nem tudták megfellelő módon alkalmazni: egyrészt, kénikus nehézségeik adódtak a kézemeltetésre és alkalmazásra terén, másrészt kételkedtek annak hatékonyságában. Az arabok részéről ol pszichológia akadályt jelentett a fegyver harcok kézzel megbízhatóság, hogy amikor bármilyen hiba lépett fel a manőverek során, a kétkesssel mindig szigorúan elbántak. Egy másik ezzel járó tényező lehetett még az hogy az 1950-es évek óta számos országban hajtottak végre ké-sárléteket hajó elleni rakétákkal, még egy kévtíz késsább is, de csak Svédorszáig és a Szovjetunió gyártott ilyen rakétákkal felszerelt hajókat, más országok vonakodtak tőle. (1)

Ez nagymértékben magyarázza, hogy miért nem láttak ki rakétákat egy korábbi, az arab rakétanászok és a torpedónaszádok és rombolók kézzel ísszeccsapásban, a hatnapos háború során. 1967. június 5. Ájjelén, Port Szaár-dnál egy, a Jaffa romboló bál és három torpedónaszádbál kéllé izraeli hadihajó-kéttel egy csapat bálvált tájmogatott, akik megpróbálták behatolni a Port-Szaár-d-i haditengerészeti tájmaszpontra. A bálváltók kellemetlen meglepetésre nem találtak egyetlen célpontot sem a kéttel vagy a tájmaszpont kértében. Mivel az események gyorsan tártáncok, az izraeli hárszerzés nem értesült az egyiptomi haditengerészetnek, az izraeli kégierőtel elszeresőlyos vereség utáni, Alexandriába tártáncot átcsoportosítására. Mindamellet, az izraeli tájmogatás hajók lokalizálását, egyiptomi jártárlás torpedónaszádot, melyek teljes gázzal menekültek Alexandria felé. Számos kézzel talá dacára az egyiptomiaknak kéggél sikerült elszakadniuk kéldézzel.

A csata elött az izraeli kéttel kparancsnokot csakugyan tájékoztatták, hogy azon a kényyken lehetséges, hogy ísszefféggésbe kéllhet rakétanászokkal. (2) Mindamellet az ézenetet, csak mint kéltalános kérvényes információt vette figyelembe, és nem mint olyat, mely kifejezetten arra figyelmeztetett, hogy kéllje az ísszeccsapást olyasfajta naszáddal. Áppen ellenkéllég, az izraelieknek feltett kéndék kéttel kéllni az arab erőkkel - ami egy kértelmén arra utal, hogy a hajó elleni rakétát akkoriban mennyire alái becsélték.

Egy másik, ehhez a szituációhoz késszeccsapásra kéllt sor hat nappal késsább, június 12-én ájjel (lértárlás). A kétt Saar-1 tápusó torpedónaszád (olasz hajó, [a Saar 1 osztály nem olasz hanem kémet terveken alap kémet-francia konstrukció - I. A.] 457 milliméteres torpedóvetés kéttel és 20 milliméteres képpályákkal felfegyverezve) által ké-sárlé izraeli Eilat romboló, jártárlévetést vezetett Port-Szaár-dtál és kékketle, a ké-nai-félsziget jónnan késszállt partjai mentén, amikor radarja célpontot készlelt, melyet a hajó egy egyiptomi rakétanász kétt

azonosított. Az izraeli hajás vésztől megváltoztatta menetirányát, hogy minél inkább kerüli a (3) Időközben az izraeli parancsnok elrendelte nagyobb sebességű kérésű hajásnak, hogy a tengeren meg az ellenséggel. De amikor a tengeren, az izraeliek felismerték, hogy megkészték a pontjuk nem egy rakétánaszád, hanem torpedónaszádok egy csoportja (szovjetgyártmányú P-6-ok, 75 t vízszorítóval, 43 csomó sebességgel, 25 fős legénységgel, 450 milliméteres torpedóvetőcsővekkel és egy légvédelmi gépágyúval). Az egyiptomiaknak sikerült a harc elől a Port-Szaád-i kikötő elkerülni, ahol már parti és tábori tüzérségükkel védekeztek.

Mindemellett a nagy izraeli romboló csővezeték pont volt, és a két kérésű nem volt látható. Tehát az ellenfél, ismerte volna az ellenséggel valószínűleg, az egyiptomi parancsnok megpróbálta volna a romboló megkészték a vonatkozó döntést. Elhagyva Port-Szaád radarjénél, a leszállásukat, az egyiptomiak azt hitték, hogy meglepetésszerű támadást indítanak, amint felgyorsulnak kelet felé. Egyértelműen egy lehetséges torpedó potenciális források voltak, amelyet akkor az Eilatnak gyors manőverrel sikerült elkerülnie. Az egyiptomi erők máshol aligha sejtették az izraeli naszádokból álló májós kikötőt, amely a jobb oldalukon volt. Az izraelieknek, az et-Tinai partja mentén lopózáva, sikerült becsapniuk az ellenséget, a romboló csővezeték használatát, elcsalva az egyiptomiakat partmenti pozíciókból, a csapdába ejtve őket. Mindazonáltal, a támadás kezdetén az izraeli jéret szintén sőtben volt: nem lehetett tudni, hogy az egyiptomiak nem a kikötőn keresztül az Eilatot kérésű, a gyökörrel az állászat. Ahogy az izraeliek manőverezni kezdtek, hogy csatlakozzanak az Eilathoz, az egyiptomiak tüzét nyitották. Az izraeliek haladéktalanul viszonyozták, dacára a viszontlátás jelentette kockázatnak. Az egyik egyiptomi naszádot hamarosan eltalálták. Miközben a tática jéretben, nyilvánvalóan irányítatlanul tovább haladt keletnek, májós nyugati irányba fordult. (4) Az Eilat kikötőparancsnoka utasította a jéret, hogy pusztán a "keleti pontot", májós a "nyugati pont"-tal harcolt. A csata tényleg, mint harminc percig tartott. A megbeszélés arab naszád lassan állt. A romboló kérésű a ponton keresztül a kikötő, s addig itt az egész májós az alj nem merült. Időközben az Eilat egy sortűz adott le a májós, nyugatra tartó csővezeték, és felrobbantott azt. Az izraeliek kiterjedt kutatásmentés véletel hajtottak végre, de nem találtak tétlét. (5)

Ezen naszádok elvesztése egyértelműen demonstrálta azt, hogy az egyiptomi haditengerészeti erők kaptelenek megfelelni a leszállást kialakítani a támaszponton keresztül a felső zónákban (responsibility zone), hogy meg tudják határozni a teljes ellenséges erők helyzetét, majd hatékony erőkkel és fegyverrel csapást tudjanak mérni a feladat végrehajtására. Az egyiptomi kikötő parancsnoka elhamarkodottan indított torpedó támadást a csata elején, csak, hogy röviddel azután elvesztette a kezdeményezést. Az izraeli szemlézet harci kérésű a kikötő előtt a harc tapasztalataira adott tanöbizonyságot, habár kezdetben manőveresük nem volt a helyzetnek megfelelő.

Eltekintve a hatástan egyiptomi lesvetéstől és a briliáns izraeli "ellen-lesvetéstől", ezeknek az eseményeknek van egy májós aspektusa is, melyet senki nem vett számításba. Mind a június 5-i, mind a június 12-i csata az izraeli főszerződés és a parancsnokok részéről a hajás elleni rakétákhoz való - valószínűleg azt semmibe vevő - hozzájárulástól meg. Meggondolatlanul volt a részéről a nagy harcászati kapacitással, de gyenge légvédelmi fegyverzet rendelkező hajásokat a lőerő egy olyan részében, ahol előszeretettel operálnak a támaszpontok. Később komolyan megfizettek gyenge a kikötő kérésű. A június 12-i epizód egy májós, messze inkább nyegesebb esemény előjártásukkal, mely a kikötővel, mely a kikötővel is aktuális és száraz a tengeren.

A hatnapos háború vége, s a megszállt terület bekebelezésével nem lepedett le a konfliktus Izrael és az országok között. Ellenkezőleg, a fegyveres csatározások folytatódtak egészen az arab-izraeli határ mentén az ún. "anyagháború"-ban. Ugyanőgy voltak csaták is a tengeren, egyikük teljes fordulópontot jelentett ki a haditengerészeti hadviselés javára.

1967. október 21-én két arab naszád nagy Styx rakétával elsüllyesztette az Eilatot az et-Tinai-félszigetben, tizenhat márföldre [kb. 21,5 km - I. A.] Port-Szaád-tól. Alkonyatkor egy egyiptomi radarállomás egy, a Sinaifélsziget partja mentén magányosan haladó hajót észlelt - ez volt az Eilat. Parancsnoka Jichak Sosan sorhajókapitány, mivel csak ellenséges tengeralattjárókat tartott, csak tengeralattjárók ellen alkalmazható cikk-cakk manővereket vezetett. Még a két, apró, jéretű Komar rakétánaszádot is figyelmen kívül hagyta (183P kialakítás, két szovjet Styx rakétával felfegyverezve). (Hasonlóan a kikötő imányok között tett meg egy P-6-t, jelen helyszínén a kikötőben. A két apró csővezeték, amely most az Eilat radarképernyőjén látszott, nem a kikötőben, hanem az Eilatnál, amelyeket június 12-én állított el.) 17.00 órakor a romboló állandó kurzust vett fel. Tizenhat perccel később egy jelzőrészlet jelentette, hogy a rakéta akadálytalanul el fog haladni a tenger felé, de azután, hat márföld távolságon át, 10 km - I. A.), a rakéta a hajás felé vésztetett fordult, nyilvánvalóan azonnal májós a kikötőbe látott a robbanás jeleit irányító szerkezete. (6) Az Eilat haladéktalanul tüzét nyitott a kikötő felé, de mindhiába. Percekkel később elsüllyedt a rakéta eltalálta a tatot, a májós pedig a hajás kikötőbe csapódott. (7)

A személynézet intézkedése ellenére, hogy megmentsék a hajót, az letört iránynyírási és szrevehetően oldalra csúszni kezdett. Kötő rúdjaiban belül egy harmadik rakéta taláلتa el a rombolót, felrobbantva lészeraktárait.(8) Az utolsó zénetet az Eilatnál 17.28 órakor káldték, melyet egy harci egység szlelt, a SÁ-nai-földszigeten. Sosan sorhajókapitány utasította a személynézetet, hogy hagyják el a hajót.(9) A romboló máig látható volt az egyiptomi radarerénykén. Az utolsó rakétát a biztonságos távolság minimumárá indították. Ez a máir gazdátlan hajóba csapódott, káirsztva az ézemanyagot és az oxidtort [? - I. A.]. Az Eilat elsúlyed. Az Izraeli Parti Árság hársárás kutatás-mentés hadmáveletet hajtott végre. A 199 fás legénységből negyvenöt fás veszett oda, és kilencvenegy sán meg vagy szenvedett komoly ágási sérülést.(10)

Az Eilat elsúlyesztése volt a hajó elleni rakéta első sikeres alkalmazása. Az esetet szöleskárú vita fogadta a világhaditengerészeti berkeiben. Tábbben (kázta k szovjet szerák is) rámutattak, hogy az első hajó elleni rakétatámadás 1943. szeptember 9-én volt, amikor német Dornier Do 217 bombázó elsőlyeszték az ój olasz csatahajót, a Rámát, egy irányított bombát, az FX 1400-t [kázismertebb néven Fritz-X - I. A.] alkalmazva.(11) Az igaz, hogy a németek is alkalmaztak hajó elleni rakétát, a H 293-t [helyesen Henschel Hs 293 - I. A.], de az hatástalan volt, elágtelen harcászati és technikai jellemzési miatt.(12)

Szamos szerák tett káreltet arra, hogy megmagyarázza, miért veszett oda az Eilat. Szamos tányezre mutatnak rá. Elásár is, az Eilat egy régi romboló volt (1944-ben épült), háján a modern lágvdelmi fegyverzetnek. Az Izraeli Haditengerészlet hamarosan kivonta a szolgálatból megmaradt rombolót, az utolsó 1969-ben. (Az igaz, hogy 1968-ban Izrael kivonta a szolgálatból Haifa névű rombolót, de csak 1969 áprilisában tártá, hogy utolsó rombolója, a Jaffa, mint cálhajó, elsőlyed k rakéta által, az izraeli Gabriel tesztelésén.) Továbbá, a támadás elástó Eilat harckészletságát csákkenték, a hajó Izraeli Haditengerészletnél való szolgálatba állásának tizenkét évfordulásának megünneplése miatt. Ezenfelül, amá-g a normál személynézet 250 fásból állt, a hajó ásszesen 190 teljes legénységet hordozott, amint utolsó áráratán haladt (20%-kal kevesebbet a hagyományosnál). Negyedszer, az apró egyiptomi nasádok egy védett ábbál látték egy valóban nagy cálontra, mely névelte találati valószánáságát. Továbbá, az Eilat az ávezetben cirájásebességgel járásrázást, mely lehetvéette az el rakétakezelés személynézetnek, hogy megfelelően felkészállja a támadásra, és a tázelési távolság feltételeit megfelelő kázelságben hajtsa az végre. Végül, a támadás teljes meglepetésánt árté az izraelieket, mivel nem távedtek a rakétát hordozás nasádok pontos azonosítását illetően. Ágy egy gyanútlan Eilat szákságszeráknek bizonyult egy sikeres támadáshoz.

Mindezekhez hozzátéhetjük azt a tányt, hogy az Eilat elág nagy hajó volt, ahhoz, hogy kiválás cálpont legyen a szovje Styx rakétának, melyet pontosan ilyen cálpontokhoz terveztek. Továbbá, a hajó nem rendelkezett sem aktív sem passzív ellentékenységet biztosító berendezéssel ilyen rakéták ellen, amelyek sebezheték ezen eszkázákke szemben. Az Eilat káret nélká volt áráraton, s ez a tányezá lehetlennéette az ellen-lesvetés já begyakorlását, hogy ártáit állja az egyiptomi járárázás nasádoknak (mint az 1967. június 12-i esetben), lehetvéte tá egyiptomiaknak, hogy zavartalanul támadjanak. Másrészt az október 21-i lesvetés ájá-tás szemságe az volt, hogy taktikai meglepetést árt el egy vadonatúj fegyver bevetésével, mely lehetvéte a torpedásnasádnak látszás egy rakétanasádnak, hogy elág biztosnak érezzék magukat a tázeléshez.

A lesvetés egyike a hadviselés legvonzóbb eljársainak, kállánásen a kót fál kázál a gyengébb részáró konfliktusban. Mindamelltt meg kell jegyezni, hogy az 1967-es támadás volt az egyetlen sikeres, hajó elleni rakétát hordozás hadihajó által vezetett lesvetés egy nagy hadihajó ellen az elmúlt harminc évben. Az 1980-as években hasonló, gyors, támadás nasádok hasonló eljársokat alkalmazva kudarcot vallottak, s máig sályos károkat is szenvedtek. Ennek kávetkeztében nem az Izraeli Haditengerészlet volt az egyetlen, aki megtanulta azt a keserves leckét, amit az et-TÁ-nai-ábbálben tanítottak neki.

Az Eilat romboló pusztulása egy másikk szempontból is egyedüláll: az egyes rakétákat nagy idákázánkánt, egymást kávetésen indították - ez is bizonyította a hajó szerény lágvdelmi kápeségeit. (Hasonló eset volt a J aknaszedás, mely a latakiai ásszecsapás során súlyed el 1973-ban, de az a száriai hajó rakétatalálat és az azt kávetés ágyát kázvetkeztében súlyed el.)

A sikeres támadás után, melyben az Eilat elsőlyed, a hajó elleni rakéták véggül megszerzték biztos helyüket (a kellés tiszteletet) a haditengerészeti hadviselésben. Egyes szakértók nézetei ellenére, a haditengerészletek világs elkezdték árafelfegyverezni hajókat az ój rakétával. A lágvi fenyegetés egy új fajta száletett meg, és a haditengerészeti hadviselés jellege radikálisan megváltozott mindárákre. Ez az eredménye annak az ásszecsapás 1967. október 21-én.

Â

Â

Jegyzetek

Â

- Kolcsanov, B.: The Main Weapon of the Mosquito Fleet: Missiles. In: Modeliszt-Konstruktor, No. 1. 1989. pp. 31-32.
- Williams, L.: The Israeli Defense Forces: A People's Army. Tel Aviv, Ministry of Defense Printing House, 1989. p. 263.
- Ibid, p. 264.
- Ibid, p. 265. Lásd még Kojuharov, A.: The War of Attrition: Some Naval Aspects of the Arab-Israeli Armed Conflict, 1967-1970. In: Morszkoj szbornyik, No. 8. 1996. pp. 76-80.
- Williams, p. 265.
- Docenko, V.: Sunk: Combat Damage to Warships since 1945. St. Petersburg, Deva, 1992. p. 45.
- Szmirnov, G.: Powerful Weapons for Small Ships. In: Modeliszt-Konstruktor, No. 7. 1988. pp. 31-32.
- Lásd Kojukarov, p. 77.
- Docenko, p. 45.
- Williams, p. 265.
- Roskill, S.: The War at Sea. Vol. 3. London, Collins, 1962. Reprint [mint Flot i vojna] Moszkva, Military Publishers, 1974. Vol. 3. pp. 170., 175. (reprint).
- Rogyionov, B. - Novickov N.: Cruise Missiles in Naval Warfare. Moszkva, Military Publishers, 1987. p. 12.; Roskill, Vol. 3. p. 170. (reprint).

Â

Az eredeti, angol nyelvű cikk a <http://www.nwc.navy.mil/press/Review/1997/autumn/s&d1-a97.htm> cÅ-men olvashatÅ.